

This project is co-funded by
the European Union

Piespiedu darba kā kriminālsoda ieviešanas vēsture Latvijā 1999-2003 1. posms

Anhelita Kamenska
Latvijas Cilvēktiesību centrs
Saldus, 2016.gada 2.jūnijs

Vēsture

1999. gada 1.aprīlis stājas spēkā KL

- nav nekādu apmācību par jaunā kriminālsoda piemērošanu
- pašvaldībām nav skaidrs, kas jādara, papildus finansējuma nav, pašvaldības līdz šim nav bijušas iesaistītas kriminālsodu izpildē
- Latvijā, atšķirībā no citām valstīm, nebija probācijas vai citāda uzraudzības dienesta
- pirmie spriedumi (Bauskas/Saldus rajona tiesas)
- pašvaldībās sāk veidoties pretestība
- valstī nav nevienas koordinējošas institūcijas

Vēsture – 1999.gads

Konference - 1999.gada rudenī (Lielbritānija, Zimbabve, Somija)

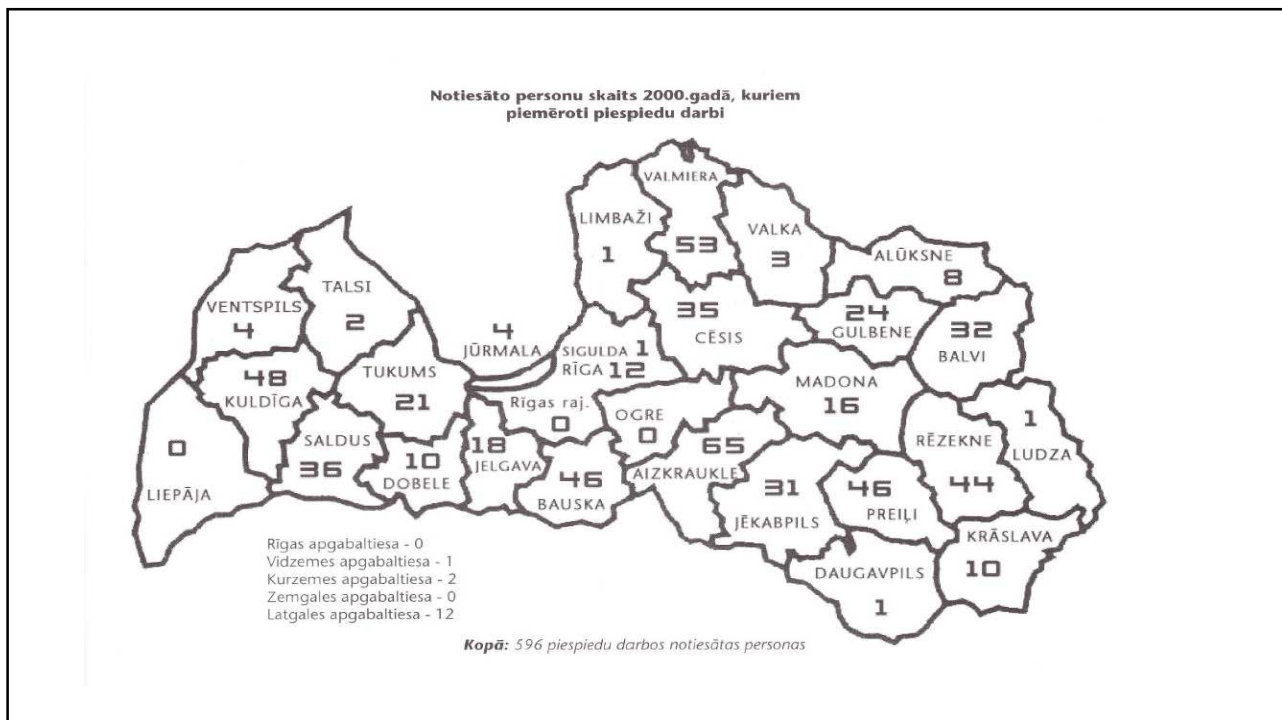
Atbalstīt pašvaldības pilotprojektu veidā

Mācību vizīte – Somijā

(meklēt finansējumu)

sagatavot nelielu ekspertu komandu, lai apbraukātu Latviju

ar vēstījumu par piespiedu darbu kā kriminālsoda būtību, tā priekšrocībām salīdzinājumā brīvības atņemšanu, vietējās sabiedrības iesaistīšanu darbā ar likumpārkāpējiem, parādīt, ka likumpārkāpējs var arī, ko darīt sabiedrības labā, un, ka tas ir lētāk, kā brīvības atņemšana

Notiesātās personas pēc pamatsoda veida 2000.-2002. gadā

Pamatsods	Kopējais notiesāto personu skaits 2000. gadā	Kopējais notiesāto personu skaits 2001. gadā	Kopējais notiesāto personu skaits 2002. gadā
Nosacīti notiesāti	7 168 (56,4%)	6 938 (54,7%)	6 678 (52,9%)
Brīvības atņemšana	3 305 (26%)	3 272 (25,8%)	3 551 (28%)
Naudas sods	1 267 (10%)	1 019 (8%)	731 (5,8%)
Piespiedu darbs	596 (4,7%)	1 020 (8%)	1 216 (9,6%)
No soda atbrīvoti	332 (2,6%)	389 (3%)	350 (2,8%)
Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļi	19 (0,14%)	36 (0,3%)	78 (0,6%)
Arests (militārpersonām)	2 (0,01%)	5 (0,03%)	11 (0,08%)
Kopā	12 689	12 679	12 615

Piespiedu darbos notiesātās personas pēc skaita un īpatsvara notiesāto personu vidū 1999.-2003.gadā

Pamatsods	1999	2000	2001	2002	2003
Piespiedu darbs	183	596	1020	1216	1359
Notiesātie/ %	1,4%	4,7%	8%	9,6%	10%

Piespiedu darbos notiesātās personas pēc noziedzīgā nodarījuma veida 1999.-2002.gadā

Noziedzīgais nodarījums	1999	2000	2001	2002
Transporta līdzekļa atkārtota vadīšana dzērumā (262.p.)	74 (40,4%)	217 (36%)	380 (37,2%)	418 (34,3%)
Zādzības (175.1, 2., 3., 180.p.)	50 (27,3%)	198 (33%)	377 (37%)	400 (32,9%)
Patvaļīga koku izciršana (109.p.)	18 (9,8%)	68 (11%)	79 (7,7%)	98 (8%)
Tīši vidējs/viegls miesas bojājums (126./130.p.)	16 (8,7%)	20 (3,4%)	41 (4%)	75 (6,2%)
Citi	25	93	143	225
Kopā	183	596	1020	1216

Vēsture – 1.posms (neformāla koordinācija SF-Latvija)

- Piespiedu darba uzraudzības mehānisma izveide - atbalsts 10 pašvaldībās
- 4 reģionālie koordinatori
- seminārs Mežotnē – vadlīnijas
- mācību vizīte – Lielbritānija – 2000.gads (par probācijas dienestu)
- apkārtraksts «Alternatīva»
- 35 starpdisciplināri semināri – vairāk kā 1100 dalībnieku
tiesneši, prokurori, pašvaldību darbinieki, policijas darbinieki, darba devēji, NVO, u.c.
- Piesaistītas finanses – USD 127 000

Vēsture

- Mazpilsētas, pagasti ātrāk un aktīvāk nekā lielās pilsētas
Aizkraukles/Balvu/Bauskas/Kuldīgas/Saldus raj.
Rēzeknes pilsēta
- Dienests – Rīgā (Pašvaldības policija), citviet pašvaldībā nozīmēta persona (vairumā gadījumā nav papildus atalgojuma)

izaicinājumi

- Piespiedu darbu neizpildes gadījumā tie bija aizstājami ar arestu, kuru nevarēja piemērot
- Tikai 2002.gadā – arests izciešams daļēji slēgtā cietumā
- Statistika
- Bezdarbnieki
- Personas ar alkohola/narkotiku atkarībām
- Nepilngadīgie (sabiedriskie darbi – 2005.gadā)

Starptautiskā pieredze

- Latvijas pieredze – interese Austrumeiropā (Rumānija, Bulgārija), bij. PSRS (Krievija, Moldova), Mongolija
- Mācību vizītes Latvijā – Krievija, Rumānija, Mongolija

Panākumi

- Pārvarēta pretestība jaunam soda veidam, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu
- Piespiedu darbs – laba alternatīva mēģināt sākt izmaiņas kriminālsodu politikā, kur liels uzsvars uz brīvības atņemšanu
 - Vieglāk pārliecināt sabiedrību, jo redzami ieguvumi
- Mēģinājumi uzsākt starpinstitucionālo sadarbību
- Iemīta taciņa ceļā uz citāda veida darbu ar likumpārkāpējiem, t.sk. vietējās sabiedrības iesaisti